

ti 31.12.2024

Opetus- ja kulttuuriministeriölle (kirjaamo.okm@gov.fi)
(jossa dnro VN/5507/2020 (ent. OKM/30/592/2017))
Tiedoksi Opetushallitukselle (kirjaamo@oph.fi)

Pääkaupunkiseudun ateistit ry päivittää esityksensä aikuisten perusopetuksesta säätävän perusopetuslain 46 §:n muuttamisesta

Yhdistyksemme teki 7.4.2017 opetus- ja kulttuuriministeriölle esityksen aikuisten perusopetuksesta säätävän perusopetuslain (628/1998) 46 §:n muuttamisesta ja on täydentänyt esitystään kymmenesti (16.4., 24.4. ja 18.8.2017, 19.1. ja 24.1.2018, 9.3., 22.5. ja 26.6.2020, 29.9.2021, 5.10.2022).

Esityksemme tavoite on saada perusopetuslain 46 §:n 1 momentin toisena virkkeenä oleva aikuisten perusopetukseen sovellettavien perusopetuslain muiden säännösten luettelo päivitetyn käyttäytymisen menetelmänä ja tavoitteena yhdenmukaisuus lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain kanssa, jolloin voisi mahdollistaa pykälien tulkinna, että niissä säädettyä oppilaan huoltajan päätösvaltaa käyttää opiskelija itse myös alle 18-vuotiaana.

Näin luetteloon olisi tehtävissä seuraava tärkeä lisäys: ”kuitenkin niin, että jokaisen 13 §:ssä tarkoitetun oppilaan huoltajan uskonnon ja elämäntiedon opetusta koskevan ilmoituksen, pyynnön tai päätöksen tekee opiskelija”. Tämä olisi toki toteutettavissa erikseen 46 §:n 1 tai 5 momentissa.

Kantelin esityksemme tueksi samoin 7.4.2017 eduskunnan oikeusasiamiehelle Opetushallituksesta sen jouduttua aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ongelmiin luettelon päivittämättömyyden kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö antoi 13.12.2017 oikeusasiamiehelle tämän pyynnöstä kantelu(ketju)ni ratkaisuksi vastauksen (OKM/12/022/2017), jossa se myönsi päivittämättömyyden ja lupasi, mutta tuloksitta, lainsäädäntötoimia jo vuodeksi 2018.

Tämä esityksemme täydennys ja päivitys syntyi eduskunnan hyväksyttyä opiskelun poikkeavasta järjestämisestä aikuisten perusopetuksessa säätävän perusopetuslain uuden 18 a §:n (HE 114/2024 vp; SiVM 11/2024 vp; EV 167/2024 vp); asianomainen laki perusopetuslain muuttamisesta (1090/2024) julkaistiin 31.12.2024 ja tulee voimaan 1.8.2025.

Perusopetuslain 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten luettelon muutokset. Alun perin 46 §:n *Muiden kuin oppivelvollisten opetus* 1 momentin ensimmäinen virke kuului seuraavasti: ”Muille kuin oppivelvollisille annettavasta perusopetuksesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 2 §:ssä, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 10–15, 18–22 ja 29 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa sekä 35, 37, 38 ja 40–44 §:ssä säädetään.”

a) Maahanmuuttaneiden aikuisten suuresti kasvaneen perusopetuksen tarpeen tähden muille kuin oppivelvollisille annettavan perusopetuksen rakenne muutettiin 1.1.2018 voimaan tulleella perusopetuslain 1 ja 46 §:n muuttamisesta annetulla lailla 1507/2016, jolloin 46 §:n *Oppivelvollisuuden ylittäneiden perusopetus* 1 momentin ensimmäinen virke muutettiin seuraavaksi: ”Oppivelvollisuuden ylittäneiden perusopetukseen sovelletaan, mitä 2 §:ssä, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 10, 12–15, 18–22 ja 29 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa sekä 35, 37, 38 ja 40–44 §:ssä säädetään.” Virke siis muutettiin sitovammaksi ja luettelosta poistettiin ”11 [§:ssä]” tämän opetuksen sisällöstä sääätäneen säännöksen tultua katetuksi 46 §:ssä suoraan.

b) Oppivelvollisuuslain (1214/2020) yhteydessä 1.8.2021 voimaan tulleella perusopetuslain muuttamisesta annetulla lailla (1216/2020) perusopetuslain 46 §:ää muutettiin toisen kerran, jolloin 46 §:n *Aikuisten perusopetus* 1 momentin alku muutettiin seuraavaksi: ”Tässä pykälässä säädettyyn perusopetukseen voi osallistua sen jälkeen, kun 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu perusopetuksen suorittaminen päättyy. Aikuisten perusopetukseen sovelletaan, mitä 2 §:ssä, 3 §:n 1 ja 2 momentissa, 9 §:n 1 momentissa, 10, 12–15, 18–22 ja 29 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa sekä 35, 37, 38 ja 40–44 §:ssä säädetään.” Luettelo jäi siis entiselleen.

c) Kolmannen kerran perusopetuslain 46 §:ää muutettiin 1.8.2022 voimaan tulleella perusopetuslain muuttamisesta annetulla lailla (716/2022), jolloin 46 §:n 1 momentin luettelossa viittaus ”40–44 §:ssä” muutettiin viittaukseksi ”40–42, 42 a–42 d, 43 ja 44 §:ssä”. Luetteloon siis lisättiin viittaus ”42 a–42 d [§:ssä]”.

d) Neljännen kerran perusopetuslain 46 §:ää muutetaan 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024, jolla 46 §:n 1 momentin luettelossa viittaus ”18–22 ja 29 §:ssä” muutetaan viittaukseksi ”18 a, 19, 20, 21, 22 ja 29 §:ssä”. Siis viittaus ”18 [§:ssä]” korvataan viittauksella ”18 a [§:ssä]”.

Muutosten perusteluista. c) Laki 716/2022. (Lihavoinnit minun.) Perusopetuslain 46 §:n 1 momentin muiden perusopetuslain sovellettavien säännösten luetteloon 42 a–42 d §:n lisääminen lailla 716/2022 johtui yhdistyksemme 26.4.2022 eduskunnan sivistysvaliokunnalle asiasta HE 54/2022 vp antamasta pyytämättömästä lausunnosta. Hallitusneuvos Piritta Sirvion laatima opetus- ja kulttuuriministeriön vastine 23.5.2022 sivistysvaliokunnalle tälle annettujen asiantuntijalausuntojen johdosta toteaa seuraavaa yhdistyksemme lausuntoon viitaten: ”Sen sijaan ministeriö pitää aiheellisena lausunnossa esitettyä huomiota siitä, että voimassa olevan 46 §:n 1 momentin viittaus 40–44 pykälisiin ei pidä sisällään 42 a–42 e §:iä, vaikka **myös näitä säännöksiä on tarkoitettu sovellettavaksi ja on käytännössä sovellettu** aikuisten perusopetukseen. Ministeriö katsoo, että 46 §:n 1 momentin viit-

taus 40–44 §:n osalta olisi **lakitekni­sen virheen** vuoksi tarkennettava muotoon 40–42, 42 a–42 d, 43 ja 44 §:ssä. Perusopetuslain 42 e § on kumottu lailla 163/2022, joka tulee voimaan 1.8.2022.” (Huomautan, että jos joskus aikuisten perusopetusta järjestettäisiin ulkomailla, myös 42 f § olisi aktivoitava sovellettavaksi.) Valiokunnan yksityiskohtaiset perustelut mietinnössä ottivat tämän huomioon seuraavasti: ”46 §. Aikuisten perusopetus. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin **pykäläviittauksia koskevaa teknistä täsmennystä**, ja tämän johdosta myös lain johtolausetta ehdotetaan täydennettäväksi.” Mietinnössä nämä muutokset lakiehdotuksen teksteihin on sitten tehty valiokunnan päätösehdotuksessa.

d) Laki 1090/2024. (Lihavoinnit minun.) Perusopetuslain 46 §:n 1 momentin muiden perusopetuslain sovellettavien säännösten luettelossa viittauksen ”12–15, 18 a, 19, 20, 21, 22 ja 29 §:ssä” muotoilu laissa 1090/2024 johtui yhdistyksemme 18.6.2024 päiväystä lausunnosta hallituksen esityksen HE 114/2024 vp luonnoksesta (lausuntomme myöhästyi 13 minuuttia lausunto.fi-portaalista portaalissa sekoiltuani mutta ehti ilmeisesti sitten ministeriön kirjaamoon lähetettynä esityksen valmistelijolle). Uudella lailla voimassa oleva 18 § *Eri­tyiset opetusjärjestelyt* jaetaan pykäliksi 18 § *Opetuksen poikkeava järjestäminen* ja 18 a § *Opiskelun poikkeava järjestäminen aikuisten perusopetuksessa*, joista edellinen koskee esiopetuksen ja (lasten) perusopetuksen oppilaita (”lasten perusopetus” on hallituksen esityksessä HE 54/2022 vp informaatiivisesti käytetty oiva termi). Luonnoksen lakiehdotuksessa oli viittaus ”18 a–22 [§:ssä]” ilman mitään 46 §:n säännöskohtaista perustelua. Lausuntomme pyysi selventämään, tarkoittiko viittaus todellakin myös uusista pykälistä 20 a–i § koostuvan 4 a luvun *Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja perusopetuksen oppimäärästä poikkeaminen* mukaanottamista. Hallituksen esityksen lakiehdotuksessa oli sitten viittaus ”18 a, 19 ja 20 §:ssä, 4 a luvussa, 21, 22 [§:ssä]”. Säännöskohtaisissa perusteluissa luki: ”46 §. Aikuisten perusopetus. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen korjaus. Pykälässä on viitattu niihin perusopetuksen [perusopetuslain] pykäliin, joita sovelletaan aikuisten perusopetuksessa. Koska perusopetuslakiin esitetään säädettäväksi aikuisten perusopetusta koskeva uusi 18 a §, lisätään pykälä kyseiseen momenttiin.” Mutta Kuntaliitto lausunnossaan 18.10.2024 sivistysvaliokunnalle huomautti, että voimassa olevan perusopetuslain kolmiportaista tukea koskevaa sääntelyä ei sovelleta aikuisten perusopetukseen, ja esitti, että siksi 4 a lukua ei sovellettaisi aikuisten perusopetukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön vastine 5.11.2024 sivistysvaliokunnalle tälle annettujen asiantuntijalausuntojen johdosta esitti viittauksen ”4 a luvussa” poistamista 46 §:stä perusteluna se, että pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen virheen korjaus; aikuisten perusopetukseen ei sovellettaisi 4 a lukua, kuten **virheellisesti pykälään oli**

kirjattu. Mietinnön SiVM 11/2024 vp yksityiskohtaisissa perusteluissa valiokunta ehdotti, että 46 §:n 1 momentista **poistetaan siihen epähuomiossa jäänyt** viittaus 4 a lukuun.

Itse asiassa jo HE 54/2022 vp (s. 10) väitti, että aikuisten perusopetuksessa ei ole lasten perusopetusta vastaavaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Mutta yhdistyksemme lausunto 26.4.2022 asiasta sivistysvaliokunnalle totesi, että se ei ole selvää, koska 46 §:n luettelo on päivittämätön. Ehkä samoin oli epävarmana ajatellut valmistelija asiassa HE 114/2024 vp, kun kerran 4 a luku oli lisätty luetteloon lakiehdotuksessa mutta ei säännöskohtaisessa perustelussa.

Toisaalta 19.12.2024 annetulla lailla 801/2024 lukiolain (714/2018) voimassa oleva 28 § *Oppimisen tuki* muutettiin 28 §:ksi *Oikeus oppimisen tukeen* ja lukiolakiin lisättiin 28 a § *Oikeus erityisopetukseen* sekä 28 b § *Päätös erityisopetuksesta* niin, että nämä kolme pykälää tulevat voimaan 1.8.2025.

Esityksemme perusopetuslain 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten luettelon päivittämiseksi ajankohtaan 1.8.2025:

”Aikuisten perusopetukseen sovelletaan, mitä 2, 3, 3 a, 10, 12–15, 18 a, 19, 20, 21, 22 ja 29 §:ssä, 30 §:n 1 momentissa, 31 a §:ssä, 35 §:n 1–2 momentissa, 36 §:n 1–3 momentissa, 36 a §:n 1 ja 3–7 momentissa sekä 36 b, 36 d–36 g, 37 ja 38 §:ssä, 40 §:n 1–4 ja 6 momentissa sekä 41, 42, 42 a–42 d, 43, 44, 46 a ja 47 a §:ssä säädetään kuitenkin niin, että 3 §:n 3 momentti velvoittaa koulutusta järjestettäessä olemaan yhteistyössä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajien kanssa, että 10 §:n 3 momentissa tarkoitettua oppilaan huoltajan oikeutta opetuskielen valinnasta käyttää opiskelija, että 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua oppilaan huoltajan oikeutta opetettavan äidinkielen valinnasta käyttää opiskelija, että jokaisen 13 §:ssä tarkoitettua oppilaan huoltajan uskonnon ja elämäntietämystiedon opetusta koskevan ilmoituksen, pyynnön tai päätöksen tekee opiskelija, että 18 a §:n 2 momentissa tarkoitettua hakemuksen poikkeavista opetusjärjestelyistä tekee opiskelija myös alle 18-vuotiaana, että 36 §:n 1 momentissa säädetyillä perusteilla opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, oppivelvollinen kuitenkin enintään kolmeksi kuukaudeksi, [sekä opiskelija erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi,] että 36 §:n 3 momentissa säädetyillä perusteilla opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, että 36 a §:ssä kirjalliseen varoitukseen oppilaitoksessa on rinnastettava kirjallinen varoitus asuntolassa sekä erottamiseen oppilaitoksesta määräajaksi on rinnastettava erottaminen asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi ja että 40 §:n 4 momentissa tarkoitettua oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan suostumuksen antaa opiskelija.”

Tässä 36 §:n 1 momenttiin viittaava teksti korvaa 46 §:n 1 momentissa jo olevan suppeamman tekstin. Hakasulkeissa olevan osuuden asuntolasta erottamisen mahdollisuudesta olisi syytä ja riittävää lisätä 46 §:n 1 momenttiin seuraavalla täsmällisemmällä tavalla omina virkkeinään:

”Opetuksen järjestäjän asuntolassa asuvalle opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, jos hän käyttäytyy väkivaltaisesti tai uhkaavasti asuntolan tiloissa taikka rikkoo asuntolan järjestystä. Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa asuntolasta määrääjäksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.”

Tällöin on kenties tarpeetonta tehdä 36 §:n 1 momenttia tarkentava viittaus, että se käsittelee kurinpitoa oppilaitoksessa tai muussa opiskeluympäristössä.

Olisi hyvä samalla siirtää teksti ”Opiskelijalle, joka on täyttänyt 18 vuotta, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämäntutkimustietoa.” 46 §:n 1 momentin lopusta momentin kolmanneksi virkkeeksi.

Jo sovellettavien sekä sovellettaviksi esittämienne (tai eräiden soveltamatta jätettävien) säännösten tilanteen tarkastelu. Voimassa olevassa laissa 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten luettelo koskee pääsääntöisesti ajankohtaa 1.1.1999. On tarkastettava, miten nämä säännökset ovat mahdollisesti muuttuneet ja ovatko ne edelleen sovellettavissa. Saman tarkastuksen on koskettava myös luetteloon esittämiämme uusia säännöksiä.

Sovellettava 2 § *Opetuksen tavoitteet* on alkuperäisessä muodossaan ja edelleen sovellettavissa.

Sovellettava 3 §:n *Opetuksen järjestämisen perusteet* 1 momentti on alkuperäisessä muodossaan ja edelleen sovellettavissa. Sovellettava 3 §:n 2 momentti (477/2003) on edelleen sovellettavissa. Ehdotamme sovellettavaksi myös 3 §:n alkuperäisenä säilyneen 3 momentin ”Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.” (tulkittuna ehdotuksemme mukaisella tavalla eli siis niin, että 3 §:n 3 momentti velvoittaa koulutusta järjestettäessä olemaan yhteistyössä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajien kanssa) eli kaikkiaan viittauksen 3 §:n 1 ja 2 momenttiin korvattavaksi viittauksella 3 §:ään. Ks. kohta 6) lakiesityksessämme 7.4.2017. Ehdotuksemme olisi yhdenmukainen sen kanssa, että voimassa olevan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 124 §:n 2 momentin mukaan koulutusta järjestettäessä tulee olla yhteistyössä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajien kanssa. Voimassa olevan lukiolain (714/2018) 31 §:n 1 momentin mukaan taas nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa.

Mutta tämä lukiolain säännös olisi samalla muutettava muotoon, että koulutusta järjestettäessä tulee olla yhteistyössä alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajien kanssa.

Ehdotamme sovellettavaksi 3 a §:n (163/2022) *Lapsen edun ensisijaisuus*: ”Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.” Ks. yhdeksäs ja kymmenes täydennyksemme.

Ehdotamme, että viittaus 9 §:n *Opetuksen laajuus* alkuperäisenä säilyneeseen 1 momenttiin poistetaan. Ks. kohta 2) lakiesityksessämme 7.4.2017.

Ehdotamme, että sovellettavaa 10 §:ää *Opetuskieli* (1 momentti muutettuna lailla 1288/1999) tulkitaan lakiehdotuksemme mukaisella tavalla. Ks. kohta 4) lakiesityksessämme 7.4.2017 sekä kohta 4) ensimmäisessä tädennyksessämme.

Säännöstä 11 a § *Oppilaanohjaus* (lisätty lailla 1216/2020 samalla lailla kumotun 11 §:n *Opetuksen sisältö* 3 momentin sijaan) ei osittainkaan tarvitse säätää sovellettavaksi, sillä 46 §:n 4 ja 5 momentin mukaan opiskelijalle annetaan alku- ja vastaavasti päättövaiheessa opinto- ja työelämätaitojen ohjausta.

Ehdotamme, että sovellettavaa 12 §:ää *Äidinkielen opetus* tulkitaan lakiehdotuksemme mukaisella tavalla. Ks. kohta 5) lakiesityksessämme 7.4.2017 sekä kohta 5) ensimmäisessä tädennyksessämme.

Ehdotamme, että sovellettavaa 13 §:ää *Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus* lailla 454/2003 muutettuna tulkitaan lakiehdotuksemme mukaisella tavalla. Ks. kohta 18) lakiesityksessämme 7.4.2017 ja oikeastaan koko lakiesityksemme sekä sen kaikki tädennykset.

Huom. Voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (310/2021) 7 §:ssä *Aikuisten perusopetuksen tuntijako* mainitaan (päättövaiheessa) vain yksi pakollinen kurssi uskontoa/elämäkatsomustietoa, ja vain siitä on olemassa opetussuunnitelman perusteet (*Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017*, Opetushallitus 2017). Tämä tarkoittaa sitä, että mahdollista ongelmaa katsomusaineen vaihtamisesta eri kurssien välillä ei synny. Tämän huomion tekivät Eero Salmenkivi ja Vesa Åhs (*Selvitys katsomusaineiden opetuksen nykytilasta ja uudistamistarpeista*, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:13), jotka pitivät aiheellisena alaikäiselle opiskelijalle päätösvallan antamista mutta jotka kuitenkin arvelivat, että 46 §:n muuttaminen yksin tämän seikan tähden olisi liian suuri vaiva (s. 96): ”Useimmilla aikuisten perusopetukseen osallistuvalla ei ole huoltajaa ja niilläkin, joilla

on, lienee perusteetonta, että huoltaja tekisi nämä ratkaisut. Selvityshenkilöt eivät halua arvioida, onko tämä epäjohdonmukaisuus riittävä peruste lain muuttamiseen.” Mutta 46 §:n sovellettavien säännösten luettelohan on muutenkin päivitettävä kokonaisuudessaan, mikä ei ole suuri vaiva, ja silloin 13 §:n tulkinta lakiesityksemme mukaisella tavalla on välittömästi toteutettavissa.

Sovellettava 14 § *Tuntijako ja opetussuunnitelman perusteet* (lailla 477/2003 muutettuine 2 momentteineen ja lailla 1288/1999 lisättyine sekä lailla 477/2003 muutettuine 3 momentteineen) on edelleen sovellettavissa.

Sovellettava 15 § *Opetussuunnitelma* (lailla 477/2003 lisättyine 2 momentteineen) on edelleen sovellettavissa.

Sovellettava 18 § *Erityiset opetusjärjestelyt* (lailla 477/2003 lisättyine 2 momentteineen) muutetaan vain esi- ja (lasten) perusopetuksen oppilaita koskevaksi säännökseksi 18 § *Opetuksen poikkeava järjestäminen* 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024.

Perusopetuslakiin lisätään uusi sovellettava säännös 18 a § *Opiskelun poikkeava järjestäminen aikuisten perusopetuksessa* 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024. Täsmennysesitystämme, että 18 a §:n 2 momentissa tarkoitetun hakemuksen poikkeavista opetusjärjestelyistä tekee opiskelija myös alle 18-vuotiaana, tukee se, että lukiolain (714/2018) 29 § *Opiskelun poikkeava järjestäminen* ei viittaa huoltajaan.

Perusopetuslakiin lisätään uusi 4 a luku *Oppimisen ja koulunkäynnin tuki ja perusopetuksen oppimäärästä poikkeaminen* eli uudet 20 a–20 i §:t, mutta nimenomaan ei sovellettavaksi aikuisten perusopetuksessa, 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024 (voimaan 20 i §:n osalta vasta 1.8.2026). Yhdeksäs täydennyksemme kysyi, koskee kolmiportainen tuki eli voimassa olevan lain 16, 16 a, 17 ja 17 a § myös aikuisten perusopetusta, mutta nämä neljä säännöstä kumotaan 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024. Kysymyksemme on täten ratkaistu ainakin tältä erää ja siis juuri sopivasti tämän lakiesityksemme päivityksen kannalta.

Sovellettava 19 § *Opetuksen julkisuus* on alkuperäisessä muodossaan ja edelleen sovellettavissa.

Sovellettava 20 § *Kokeilu* lailla 477/2003 muutettuna on edelleen sovellettavissa.

Sovellettava 21 § *Koulutuksen arviointi* lailla 1296/2013 (laeilla 32/2003 ja 970/2009 muutetusta muodosta) muutettuna on edelleen sovellettavissa.

Sovellettavaan 22 §:ään *Oppilaan arviointi* on lailla 477/2003 lisätty 3 momentti, ja tämä momentti viittaa huoltajaan: ”Jollei oppilaan huoltaja ole

tehnyt esitystä oppilaan jättämisestä vuosiluokalle oppilaan yleisen koulu-
menestyksen vuoksi, huoltajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen
päätöksen tekemistä.” Tällä ei kuitenkaan ole merkitystä aikuisten perusopetuksessa. Pykälä on edelleen sovellettavissa. Ks. kohta 9) lakiesityksessämme 7.4.2017. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018) ei viittaa alaikäisen opiskelijan huoltajiin, ei myöskään arvostelun osalta lukiolaki (714/2018).

Sovellettava 29 § *Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön* lailla 1267/2013 muutettuna (momentti 3 edelleen lailla 1498/2016 muutettuna ja momentti 7 edelleen lailla 163/2022 muutettuna) on edelleen sovellettavissa.

Sovellettava 30 §:n *Oikeus saada opetusta* 1 momentti muutettiin lailla 642/2010 tehdyllä lisäyksellä, että opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada ”riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä”, mutta 1 momentti muutettiin 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024 alkuperäiseen muotoonsa ja on siis edelleen sovellettavissa. Joka tapauksessa mainittu lisäys tarkoitti (HE 109/2009 vp, yksityiskohtaiset perustelut) kaikkea perusopetuslain mukaan oppilaalle jo annettavia tuen muotoja (3 §:n 2 momentti pohjana tuolloin muutettavat 16 ja 17 § sekä lisättävät 16 a ja 17 a §). Tämä piti silloin ymmärtää niin, että aikuisten perusopetuksessa tuki määräytyi 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten luettelosta ilmenevistä säännöksistä eli siis 3 §:n 2 momentista ja 18 §:stä. Ks. lakiesityksemme yhdeksäs täydennys Opetushallituksen ansiokkaasta käytännöstä (*Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017*, luku 5.3 *Oppimisen ja opiskelun tuki*).

Esitämme sovellettavaksi voimassa olevan 31 a §:n *Oppilashuolto* ainoan, laissa 1288/2013 säädetyn 1 momentin: ”Oppilashuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013).” Ks. kohta 8) lakiesityksessämme 7.4.2017. Tämän vaatisi jo se, että *Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017* viittaa luvussa 5.4 *Opiskeluhoito* tähän lakiin. Ks. myös seuraava kappale.

Päivitetään vielä muutoinkin esittämämme perustelut 31 a §:n mukaan ottamiselle. Lukiolain (714/2018) 32 §:n 1 momentin mukaan opiskelijahuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 99 §:n mukaan ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa olevan opiskelijan sekä ammattitutkintokoulutuksessa olevan oppivelvollisen opiskelijan oikeudesta opiskelijahuoltoon ja opiskelijahuollon palveluihin säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain lailla 1225/2020 muutetun 1 §:n nojalla lakia sovelletaan erityisesti perusopetuksen koko oppimäärää aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti

suorittavaan opiskelijaan, lukiokoulutusta nuorten opetussuunnitelman mukaisesti suorittavaan opiskelijaan sekä lukio-opintoja aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti suorittavaan oppivelvolliseen (24 §:ssä viittauksen lukiolakiin on ajateltava kohdistuvan voimassa olevan lukiolain 32 §:ään). Lailla 377/2022 muutetun 13 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti oltava tieto yhteistyön järjestämisestä opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa, ja 3 momentin mukaan suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Lain 3 §:n lailla 377/2022 muutettu 4 momentti puhuu opiskeluhoillon toteuttamisesta yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa, ja samaan viittaavat 8 § ja 11 §. Lailla 377/2022 muutetun 13 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhoitopalvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Tilanne 14 §:n 4 momentin sekä 15 §:n 1 ja 2 momentin suhteen on ennallaan; lailla 377/2022 muutetun 16 §:n *Yhteydenotto opiskeluhoitopalvelujen saamiseksi* 3 momentti on aiempaa 4 momenttia täsmällisempi; tärkeä 18 § sekä 19 §:n 1 ja 2 momentti ovat ennallaan. Lailla 377/2022 muutetun 21 §:n *Yksilökohtaisen opiskeluhoillon rekisterit* 1 momentti puhuu opiskelijan ja hänen laillisen edustajansa antamien tahdonilmaisujen tallentamisesta. Sekä 22 §:n 2 momentin 1 kohta että 23 §:n 3 momentti ovat ennallaan. Kommentit 15 §:n 2 momentin ja 20 §:n 4 momentin 1 kohtan osalta säilyvät ennallaan. Lailla 377/2022 lisätyn 14 a §:n *Alueellinen opiskeluhoillon yhteistyöryhmä* 1 momentti puhuu alaikäisten vanhempien tai huoltajien sekä opiskelijoiden edustajista. Voimme siis toistaa lakiesityksemme 7.4.2017 kohdan 8) johtopäätöksemme, sen ensimmäisessä virkkeessä muutettavat muuttaen.

Sovellettava 35 § *Oppilaan velvollisuudet* olisi edelleen sovellettavissa 1 momentti lailla 1040/2014 ja 2 momentti lailla 163/2022 muutettuna sekä 3 momentti lailla 1267/2013 lisättynä. Kuitenkin 3 momentin edellinen virke on vain muistutus, että oppilaan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974), ja 3 momentin jälkimmäisen virkkeen mukaan vahingoista on ilmoitettava oppilaan huoltajalle tai tämän muulle lailliselle edustajalle, mistä taas olisi luovuttava aikuisten perusopetuksessa. Lailla 1267/2013 lisätty 4 momentti koskee selvästi vain lasten perusopetusta ja on jätettävä soveltamatta. Momenttien 1 ja 2 osalta 35 § vastaa lukiolain (714/2018) 30 §:ää *Opiskelijan velvollisuudet*, eikä lukiolaki viittaa vahingonkorvauslakiin. Momenttien 1–3 osalta 35 § taas vastaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 94 §:ää *Opiskelijan vel-*

vollisuudet, jossa ei kuitenkaan viitata huoltajaan. Sikäli 3 momentista voitaisiin luopua. Ehdotamme siksi, että 35 §:stä vain 1–2 momentit säädetään sovellettaviksi.

Säännöstä 35 a § *Kasvatuskeskustelu* (lisätty lailla 1267/2013) ei edelleenkaan tule säätää sovellettavaksi. Ks. kohta 11) sekä lakiesityksessämme 7.4.2017 että sen kolmannessa täydennyksessä.

Esitämme sovellettavaksi lailla 477/2003 muutetun 36 §:n *Kurinpito* 1–3 momentit, 1 ja 3 momentit lailla 163/2022 muutettuina, kuitenkin niin, että 36 §:n 1 momentissa säädetyillä perusteilla opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus tai opiskelija voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, oppivelvollinen kuitenkin enintään kolmeksi kuukaudeksi], sekä opiskelija erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi] ja että 36 §:n 3 momentissa säädetyillä perusteilla opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi. On ymmärrettävä ja ehkä hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa korostettava, että 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu jälki-istunto-vaihtoehto ei koske aikuisten perusopetusta ja että 36 §:n 3 momentissa viittaus 36 h §:ään tarkoittaa nyt viittausta 31 a §:ään. Hakasuluisissa oleva osuus on suppeampi vaihtoehto aiemmin esitetyle kahden virkkeen mittaiselle 46 §:n 1 momenttiin lisättävälle erilliselle, täsmällisemmälle tekstille. Vastaava säännös hakasulkumerkit poistettuina on lukiolain (714/2018) 41 § *Kurinpito* ja hakasuluisissa oleva osuus poistettuna sekä mainittu erillinen tekstiosuus lisättyä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 85 § *Kurinpito* yhdistettynä 86 §:ään *Kurinpito asuntolassa*. Perusopetuslaisissa ainoastaan 46 §:n 1 momentti viittaa asuntolaan puhuessaan oikeudesta maksuttomaan asumiseen sisäoppilaitosmuotoisesti järjestetyssä opetuksessa. Ks. kohdat 12) ja 13) sekä lakiesityksessämme 7.4.2017 että sen kolmannessa täydennyksessä.

Esitämme sovellettavaksi lailla 477/2003 lisätyn 36 a §:n *Menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano* 1 ja 3–7 momentin (1 ja 2 momentti lailla 163/2022 muutettuna, 3 momentti lailla 831/2019 muutettuna sekä 7 momentti lailla 1267/2013 lisättyinä), lailla 477/2003 lisätyn 36 b §:n *Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen* sekä lailla 1267/2013 lisätyn 36 d–36 g §:n eli tarkemmin säännökset 36 d § *Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita*, 36 e § *Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat*, 36 f § *Haltuunoton ja tarkastamisen yleiset periaatteet* sekä 36 g § *Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen*. Lailla 477/2003 lisätty 36 c § on kumottu lailla 163/2022. Lailla 1267/2013 lisätty ja lailla 163/2022 muutettu 36 h § *Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä* sekä lailla 1267/2013 lisätty 36 i § *Kurinpidollisten ja kasvatuksel-*

listen toimien seuraaminen eivät sisällöltään koske aikuisten perusopetusta, ei myöskään 36 a §:n 2 momentti. Sovellettaviksi esittämiämme säännöksiä vastaavat lukiolain (714/2018) säännökset 42–48 § (44 § kumottuna) ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) säännökset 93 ja 87–92 § (88 § kumottuna). Säädetäänpä kurinpitotoimet asuntolassa kummalla tavalla tahansa on 36 a § säädettävä sovellettavaksi niin, että 36 a §:ssä kirjalliseen varoitukseen oppilaitoksessa on rinnastettava kirjallinen varoitus asuntolassa sekä erottamiseen oppilaitoksesta määrääjäksi on rinnastettava erottaminen asuntolasta määrääjäksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.

Sovellettavat säännökset 37, 38, 40–42, 42 a–42 d, 43 ja 44 § ovat edelleen sovellettavissa, 40 § pienin täsmennyksin. Tarkemmin:

Sovellettava säännös 37 § *Henkilöstö* (2 momentti 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024 muutettuna, 3 momentti ensin lailla 516/2000 ja sitten lailla 1444/2009 muutettuna) on edelleen sovellettavissa.

Sovellettava säännös 38 § *Eriytynyt tutkinto* on edelleen sovellettavissa. Säännös on periaatteellisesti tärkeä yhdistyksemme lakiesitykselle 7.4.2017; ks. kohta 18e), joka on sellaisenaan edelleen ajanmukainen.

Lailla 642/2010 muutettu sovellettava säännös 40 § *Henkilötietojen sallassapito ja käsittely* (2 momentti lailla 1288/2013 muutettuna, 4 momentti ensin lailla 1288/2013 ja sitten lailla 533/2017 muutettuna, lailla 1216/2020 kumottuna ja lailla 686/2021 lisättynä sekä 5 momentti lailla 272/2015 lisättyinä; edelleen uusi 3 momentti 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024 lisättynä ja tällöin 3–5 momentti 4–6 momentiksi siirtyvänä) on edelleen sovellettavissa paitsi, että nykyinen 4 momentti eli siis siirron jälkeen 5 momentti ei sisällöltään koske aikuisten perusopetusta. Säännös on esitettävä sovellettavaksi niin, että 40 §:n nykyisessä 3 momentissa eli siis siirretyissä 4 momentissa tarkoitettun oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan suostumuksen antaa opiskelija.

Sovellettava säännös 41 § *Tietojensaantioikeus* (2 momentti lailla 1372/2019 muutettuna ja 4 momentti lailla 642/2010 lisättynä ja lailla 542/2028 muutettuna) on edelleen sovellettavissa.

Alun perin sovellettavaksi esittämämme, lailla 1288/2013 perusopetuslakiin lisätty säännös 41 a § *Tiedonsiirto teknistä käyttöyhteyttä hyväksikäytteen* on kumottu lailla 1235/2021.

Alkuperäinen sovellettava säännös 42 § *Muutoksenhaku* muutettiin ensin kokonaisuudessaan laeilla 477/2003 ja 1444/2009, sitten osittain laeilla 642/2010 ja 1288/2013 sekä tämän jälkeen kokonaisuudessaan lailla 959/2015 säännökseksi 42 § *Oikaisuvaatimus*, jolloin samalla perusopetuslakiin lisättiin 42 a–42 f §. Sitten 42 §:n 5 kohta kumottiin, 6 kohta muutettiin ja uusi 7 kohta lisättiin lailla 1216/2020; tämän jälkeen lailla 163/2022 muutettiin 42 §:n

johdantokappale ja 3 kohta sekä lisättiin 42 §:ään uusi 2 momentti; seuraavaksi lailla 716/2022 muutettiin 42 §:n 1 momentin 7 kohta; ja nyt 1.8.2025 voimaan tulevalla lailla 1090/2024 muutetaan 42 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä lisätään 1 momentin kumotun 5 kohdan tilalle uusi 5 kohta. Kaikissa näissä muutoksissa 42 § oli ja on sisällöltään sovellettavissa.

Alkuperäinen säännös 42 a § *Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen* on muutettu lailla 831/2019 ja nimi muuttaen 1.8.2022 voimaan tulleella lailla 163/2022 säännökseksi 42 a § *Muutoksenhaku hallintotuomioistuimeen*. Säännös 42 b § *Muutoksenhaku aika* on muutettu lailla 163/2022. Säännökset 42 c § *Muutoksenhaku oppilaan arviointia koskevaan päätökseen*, 42 d § *Valituskiellot* ja 42 f § *Toimivaltainen hallinto-oikeus ja aluehallintoviranomainen* ovat ennallaan; 42 e § *Valituslupa* on kumottu lailla 163/2022. Kaikki säännökset 42 § ja 42 a–42 d § ovat sisällöltään edelleen sovellettavissa, ja itse asiassa 42 a–42 d § lisättiin 1.8.2022 voimaan tulleella lailla 716/2022 sovellettavaksi. Jos aikuisten perusopetusta joskus järjestettäisiin ulkomailla 7 §:n 1 momentin tarkoittaman luvan perusteella, 42 f § pitäisi säätää sovellettavaksi ja termi ”toimivaltainen hallinto-oikeus” ilmeisesti joka tapauksessa muuttaa muotoon ”toimivaltainen hallintotuomioistuin”; lupaan pitäisi 31 §:n 3 momentin nojalla sisällyttää oikeus poiketa 46 §:n 1 momentissa säädetystä opetuksen maksuttomuudesta. Voimassa oleva 42 b § ei enää viittaa ajankohtaan päätöksen antamisesta tiedoksi oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle toisin kuin vielä lakiesityksemme 7.4.2017 kohdan 14) aikaan.

Sovellettava säännös 43 § *Rahoitus* on ensin muutettu lailla 1136/2003 ja sitten lailla 1707/2009; tämän jälkeen 2 momentti on muutettu lailla 1412/2014. Säännös on edelleen sovellettavissa.

Sovellettava säännös 44 § *Oppilailta perittävät maksut* on ennallaan ja edelleen sovellettavissa.

Esitämme sovellettavaksi lailla 716/2022 perusopetuslakiin lisätyn 46 a §:n *Oppilaan ja opiskelijan eronneeksi katsominen*, jonka 2 momentti puhuu suoraan aikuisten perusopetusta suorittavasta opiskelijasta. Tästä maininnasta huolimatta ja juuri sen tähden 46 a §:n on sisällyttävä 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten luetteloon.

Esitämme sovellettavaksi 47 a §:n *Osallisuus ja oppilaskunta*, joka on saatu muuttamalla lailla 1267/2013 perusopetuslakiin lailla 239/2007 lisätty 47 a § *Oppilaskunta*. Tätä säännöstä vastaa lukiolain (714/2018) 33 § *Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ja opiskelijakunta* ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 106 § *Opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen ja opiskelijakunta*. Kuten 3 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa (HE 127/2021 vp, s. 28) todetaan, 47 a §:llä to-

teutetaan lapsen edun ensisijaisuutta; nämä molemmat säännökset olisi siksi säädettävä aikuisten perusopetuksessa sovellettaviksi. *Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2017* soveltaa jo säännöstä luvun 6.1 *Yhteistyö* jaksossa *Opiskelijoiden osallisuus*, joka mainitsee opiskelijakunta-toiminnan.

Yleisperusteluita.

1) Voimme kuvitella seuraavan tapahtumasarjan aikuisten perusopetuksessa: Opiskelija häiritsee opetusta; opettaja, muistellen 36 b §:ää, poistaa opiskelijan opetustilasta; molemmat vahingoittuvat; opettaja vaatii vahingonkorvausta opiskelijalta; opiskelijan asianajaja huomaa, että 36 b § ei esiinny 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten luettelossa; asianajaja väittää, että sen tähden opettajalla ei ollut oikeutta voimakeinoihinsa ja että siksi päinvastoin opettaja on velvollinen maksamaan vahingonkorvausta opiskelijalle; korkein oikeus ratkaisee jomman kumman hyväksi mutta esittää 46 §:n täsmentämistä; OKM ryhtyy kiireellisesti säädösvalmistelutoimiin. Joku voisi tulkita, että tietysti 36 b § koskee myös aikuisten perusopetusta, mutta tämän toisaalta kiistää se, että 1 §:n 3 momentin mukaan aikuisille annettavasta perusopetuksesta säädetään (juuri) 46 §:ssä, eikä meillä toisaalta ole KKO:n ennakkoratkaisua. Voi myös huomauttaa, että perustuslain 2 §:n mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin, ei siis epäselviin lakien tulkintoihin selvien lakien sijasta.

2) Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain (1215/2020) 26 §:n *Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain soveltaminen* 1 momentti on enemmän tai vähemmän täsmällinen luettelo kyseiseen koulutukseen sovellettavista tiettyjen muiden lakien säännöksistä. Erityisesti säännös viittaa perusopetuslain 36, 36 a, 36 b ja 36 d–36 g §:ään ”lukuun ottamatta jälki-istuntoa koskevaa sääntelyä”. Aikuisten perusopetuksen sääntely 46 §:n avulla on siis saman luonteinen. Voi myös huomata, että sääntelyssä voisi käyttää poissulkemistakin.

3) Tämän lakihankkeen toteuttaminen johtaisi toivottavasti siihen kuriin, että vastaisuudessa perusopetuslakiin muutos tehtäessä aina tuotaisiin esiin hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa ja 46 §:n 1 momentin luettelossa, koskeeko muutos myös aikuisten perusopetusta. Yllä nähtiin, että sellaisen puuttuessa lakia 1090/2024 valmisteltaessa jouduttiin ongelmiin lisäyksen ”4 a luvussa” kanssa. Lakiesityksemme 7.4.2017 kohdassa 11) kerrottiin OPH:n ongelmista kasvatustieteiden kanssa, kun OKM ei ollut miettinyt asiaa valmiiksi. Joskus aikuisten perusopetukseen sovellettava perusopetuslain säännös vaatii täsmennyksiä; niistä voitaisiin kertoa kyseistä säännöstä tai sitten vastaavaa 46 §:n 1 momentin muuttamista koskevan hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa, elleivät täsmennykset

sitten mahdu 46 §:n lakitekstiin.

4) Keskeinen seikka on alaikäisten opiskelijoiden ikien vertailu eri koulutuksien kesken; ks. kohta 1) lakiesityksessämme 7.4.2017 ja sen kolmannessa täydennyksessä. Toinen seikka on huomio, että huoltajan suurta valtaa aikuisten perusopetuksen opiskelijan suhteen ei perusopetuslaissa ole perusteltu mitenkään silloin, kun se (tai ainakin rinnakkainen päätösvalta) ei seuraa muusta lainsäädännöstä kuten hallintolaista.

5) Tämä kirjoituksemme ei korvaa 11 aiempaa kirjoitustamme, sillä kaikkea niistä ei suinkaan ole siirretty tähän kirjoitukseen (toisaalta osa niiden sisällöstä on epärelevanttia).

6) Perusopetuslain säännös voitaisiin sitovasti perustella sovellettavaksi vetoamalla aikuisten perusopetuksen sääntelyn tavoiteltavaan yhdenmukaisuuteen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen sääntelyn kanssa ja siten toivottavaan yhdenvertaisuuteen opiskelijoiden kesken eri koulutuksissa. Toisaalta säännöksen sovellettavuuden voisi perustella vetoamalla kokemukseen ja terveeseen järkeen; tuloksen voisi sitten kirjoittaa väitteenä, kuten yllä nähtiin, että säännös on tarkoitettu sovellettavaksi ja sitä on käytännössä sovellettukin. Tarvittava hallituksen esitys olisi sikäli helpohkosti laadittavissa lain teknisenä korjauksena.

7) Hallituksen esityksestä HE 86/1997 vp koulutusta koskevaksi lainsäädännöksi on kulunut jo lähes 30 vuotta, ja 46 §:n valmistelussa oli silloin laiskuutta sikäli, että ei ollut mietitty alaikäisellekin opiskelijalle itsenäistä valtaa, vaan tyydyttiin vain siihen, että lain pykälissä puhuttiin oppilaiden huoltajien päätösvallassa. Nyt pitäisi olla helppoa korjata tämä seikka.

Allekirjoitus (kynästä): Matematiikan dosentti Jouni Luukkainen
puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry [www.ateistit.fi]
Wallininkuja 2 C 53, 00530 HELSINKI
p. 045 212 9763; jouni.luukkainen@helsinki.fi